

Fysisk læringsmiljø

Læring, helse, trygghet, trivsel

Utdanningsdirektoratets nasjonale konferanse
om barnehage- og skoleanlegg 2015

TID OG STED

Quality hotell Klubben,
Tønsberg

Tirsdag 22. – onsdag
23. september

2015

Velkommen

til Tønsberg og den årlige nasjonale konferansen om barnehage- og skoleanlegg!

Utdanningsdirektoratet har gleden av å invitere til den trettende nasjonale konferansen i regi av rådgivingstjenesten for barnehage- og skoleanlegg. Konferansen, som i år har fått tittelen «Fysisk læringsmiljø», er et viktig møtepunkt for alle som er interesserte i utvikling av gode barnehage- og skoleanlegg, og et sted hvor det er mulig å få nye impulser og knytte faglige kontakter. Konferansen retter seg mot barnehageeiere, skoleeiere, forvaltere, ledere, brukere og planleggere.

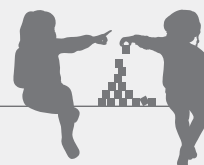
Undertittelen på årets konferanse er «Læring, helse, trygghet, trivsel», som er begreper hentet fra Opp-læringslovens § 9a-2 Elevenes skolemiljø og fra Barnehageloven. Opplæringsloven slår fast at alle elever har rett til et godt fysisk læringsmiljø. Barnehageloven slår fast at barnehagen skal ha lokaler og uteområder som er egnet for formålet ut fra hensynet til barnas alder og oppholdstid, med mulighet for varierte aktiviteter i trygge omgivelser. Det fysiske læringsmiljøet består av mange forhold, som uteanlegg, læringsarenaer, energi og miljøforhold, inneklima, lyd- og lysforhold med mer. Gode sammenhenger mellom pedagogiske plattformer, undervisningsformer og det fysiske læringsmiljøet, er av stor betydning for læring. Brukermedvirkning ved planlegging og rehabilitering av nye og eksisterende barnehager og skoler er dermed et sentralt virkemiddel for å lykkes med utforming og utvikling av gode anlegg. Årets konferanse vil berøre flere av disse temaene.

På formiddagen dag 1 vil det etter åpning av konferansen være plenumsforedrag. På ettermiddagen dag 1 er det lagt opp til befaringer av flere skoler og barnehager i Tønsberg. Her vil det bli rikelig med tid til å kunne stille spørsmål og drøfte ulike løsninger.

På formiddagen dag 2 blir det parallelle sesjoner hvor vi ønsker å gå mer i dybden innenfor følgende hovedoverskrifter:

- SESJON 1:** Forandring og fornyelse for skoler og barnehager
- SESJON 2:** HMS i fysisk læringsmiljø
- SESJON 3:** Utforming av læringsmiljøer
- SESJON 4:** Perspektiver på økonomi for læringsmiljøer

Dag 2 avsluttes med plenumsforedrag.

- Utdanningsdirektoratets rådgivingstjeneste for barnehage- og skoleanlegg arrangerer konferansen i samarbeid med Tønsberg kommune, Nøtterøy kommune og Vestfold fylkeskommune

Program tirsdag 22. september 2015

MØTELEDER: Trond Storaker, Utdanningsdirektoratet

09.00	REGISTRERING OG KAFFE PÅ HOTELLET
10.00	Velkommen til konferanse v/ møteleder Trond Storaker, Utdanningsdirektoratet
10.05	Kulturinnslag v/elever fra Tønsberg kulturskole
10.10	Åpning ved fylkesmann Erling Lae
10.20	Divisjonsdirektør Erik Bolstad Pettersen, Utdanningsdirektoratet
10.30	Skolen for det 21. århundrede Da rum og læring er uadskillelige, bliver vi nødt til også at gentænke måden vi bygger og indretter skoler. For hvis der ikke er overensstemmelse mellem didaktikken og de fysiske rammer, vil det aldrig blive muligt at udfolde den læring og pædagogik som skolen til det 21. århundrede skal være kendetegnet ved. v/ Kasper Kieldgaard Stolz, Didaktisk designer, cand. pæd.
11.30	15 MINUTTER PAUSE – KAFFE OG KORT BEINSTREKK
11.45	Helsedirektoratets krafttak for et bedre innemiljø i skoler v/ Finn Martinsen
12.05	Norsk medlemsskap i OECD-nettverket CELE/LEEP Hva vil dette bety for norske barnehage- og skoleplanleggere?
12.15	Praktiske opplysninger v/møteleder
12.15	LUNSJ
13.15	Barnehage- og skolebesøk. Bussavgang fra hotellet til de ulike befaringene.
17.00	Tilbake fra befaringene
19.00	Treffpunkt på hotellet i «Hall of fame».
19.30	Middag på hotellet

A. Barnehager	B. Barneskoler	C. Ungdomsskoler	D. Videregående skoler
13.30 Slagen barnehage	13.30 Sandeåsen skole	13.30 Ringshaug ungdoms- skole	13.30-16.30 Færder videregående skole
15.15 Barkåker barnehage	15.15 Teie skole	15.15 Teigar ungdomsskole	

Orienteringer ved rektorer/ styrere og prosjektledere fra byggeprosjektet.
Enkel servering ved starten av anlegg nummer to. Meny: kaffe/te/vann og skillingsbolle/vaffel.

Programmet fortsetter
på neste side

Program onsdag 23. september 2015

09.00 PARALLELE SEMINARER PÅ HOTELLET

Sesjon 1: Forandring og fornyelse for skoler og barnehager Møteleder: Terje Gregersen	Sesjon 2: HMS i fysisk læringsmiljø Møteleder: Espen Storstrand	Sesjon 3: Utforming av læringsmiljøer Møteleder: Siv Stavem	Sesjon 4: Perspektiver på økonomi for læringsmiljøer Møteleder: Harald Høgh
---	---	---	---

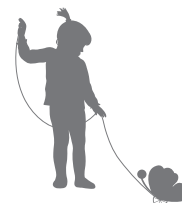
09.00-09.35

Utfordringer og muligheter med innpassing av barnehage i eksisterende bygg med verneverdi Utfordringer i forbindelse med rehabilitering av eksisterende bygg til nye funksjoner som f.eks. barnehage. v/ arkitekt Iver Kristiansen	Helsefremmende skoler i Nøtterøy Elevperspektiv og ansattes perspektiv ved Teigar ungdomsskole og Føynland skole	Hvordan er det tenkt, tilrettelagt og tilpasset for spesialavdelinger i våre nybygg? Gruppe 10 på Brattås skole (Monica Ekeberg) og Teigar Sør på Teigar U-skole (Anne Katrine Ødegård).	Kan OPS redde en trang kommuneøkonomi? v/ førsteamanuensis Øystein Meland, Universitetet i Agder
---	--	--	--

10.35 5 MINUTTER TIL KAFFE OG EVENTUELL FORFLYTNING MELLOM PARALLELE SESJONER

09.40-10.20

Hvordan ivaretas hensynet til brukerne i byggeperioden ved rehabiliteringer av skoler og barnehager?	Hva innebærer det å være en helsefremmende og læringsfremmende barnehage i Nøtterøy kommune? v/ Cecilie Werring Werner Prosjektleder ny Teiehøyden barnehage i Nøtterøy	Matematikk og utforming av klasserommet. Presentasjon av masteravhandling v/Katrine Winger Husebye Clever classrooms HEAD-prosjektet og forskning på klasserom som påvirker elevens læring. v/ Siv Stavem, Rådgivningstjenesten for fysisk læringsmiljø	LCC-perspektiv og erfaringer fra Østfold Sammenlikning av alternative scenarier og kostnader. v/Eivind Wium, Norconsult
---	--	--	---

10.20

PAUSE 20 MINUTTER

PARALLELLE SESJONER PÅ HOTELLET

10.40-11.15

Planlegging av barnehage- og skolestruktur

v/ Dan Lysne, Norconsult og Terje Gregersen, Norconsult

Kontroll og sikkerhet for uteanlegg

v/ kontroll- og sikkerhets-sjef Sigrid Egeland, Undervisningsbygg Oslo KF

Hvor mange rom kan et rom romme?

Arkitekturens premisser og barnehagelærerens romlige manipulasjoner.

v/Fagleder Wenche Høiseith, Slagen barnehage
Høgskolelektor Hege Hansson, HBV

Kommunale investeringsprosjekter i skoleanlegg – kostnadsforskjeller mellom kommuner

v/ Øyvind Sunde, BDO

11.15 5 MINUTTER KAFFE OG EVT. SKIFTE AV PARALLELLESJON

11.20-11.55

Å ta i bruk bygget – Flytting av læringskulturer eller etablering av ny kultur?

v/ tidligere rektor Halvard Larsen, Thor Heyerdahl vgs

Pengemangel bør ikke være til hinder for systematisk inneklimate og HMS-arbeid

v/ Kai Gustavsen, Norges Astma- og allergiforbund. Fagsjef inneklimate, HMS og miljørettet helsevern

Mellomrommets muligheter for barn – fellesskap og frihet?

v/ forsker Ph.d. Solveig Nordtømme, Høgskolen i Buskerud og Vestfold

Visjon og virkelighet – Hvor ble det av drømmene?

– Tilpassede løsninger som gir bedre «merverdi»

– Spare seg til fant
– IARK unødvendig eller konstruktiv medspiller

v/ Arkitekt Elin Bashevkin, Cadi AS

12.00

LUNSJ PÅ HOTELLET

13.00

PLENUMSFOREDRAG I HOTELLETS STORE SAL

Skolegårder, skolehager, skoleanlegg grønne - ville og vakre steder for lek og læring?

Med eksempel fra ulike løsninger på anlegg ønsker jeg å løfte ideer for videre arbeid med uteområder som kan ivareta utdanningsinstitusjonenes behov for uteanlegg i fremtiden.

v/ Kari Anne Jørgensen, Høgskolen i Buskerud og Vestfold

13.35

Lys er viktig for læringsmiljøet. Hvordan kan byggherre engasjere seg?

Belysning er anvendelse av lys i et fysisk miljø, på objekter eller deres omgivelser, slik at de kan sees. Byggherre må definere sitt ståsted klart og tydelig når det skal skapes en felles forståelse som grunnlag for utforming av lysmiljøet ved en skole. Hvilke funksjoner skal belysningen underbygge ved en skole?

v/ Thor Husby, Interprosjekt AS

14.15

KAFFE

14.30

Plusshus for powerkids!

Hvordan bygge og rehabiliterer skoler og barnehager med høye klimamål? Eksempler fra forbildeprosjekter i Futurebuilt.

v/ Ulla Hahn, fagrådgiver Futurebuilt

15.05

Oppsummering og avslutning
Rådgivningstjenesten

Skoler og barnehager som befares

Slagen barnehage, Tønsberg

Slagen er en kommunal barnehage som ligger i Tønsberg. Barnehagen åpnet i februar 2010 og har 180 plasser.

Bygget består av to fløyer. På Sørfløyen er det 45 barn fordelt på fire småbarnsgrupper, og på Østfløyen er det 90 barn over tre år fordelt på fem grupper. Fløyene danner en vinkel med fellesareal og administrasjonsavdeling sentralt plassert mellom de to fløyene.

På hver fløy ligger basene på rekke og rad langs en ganske bred midtkorridor, "gata", som innbyr til kontakt og samarbeid basene i mellom. Baserommene er romslige, det er høyt under taket og mye gjennomgående lys. Ut mot "gata" er det store vinduer som bidrar til kontakt mellom "gata" og basene. Barnehagen oppleves som lys, luftig og transparent.

I tillegg til baserommene har vi fellesrom som atelier, vannrom og bibliotek. Midt i huset er det et

fellesrom med mange bruksmuligheter som kan deles av med en transparent skillevegg.

Slagen barnehage har fokus på prosjektarbeid med barn og pedagogisk dokumentasjon. Rom og materialer brukes aktivt inn i prosjektene og vi er opptatt av å skape bevegelige rom som til enhver tid gjenspeiler barnegruppas interesser. Rommene skal invitere til barns kreativitet og fantasi og de skal inspirere og initiere prosjekter, derfor er planlegging av rommenes utvikling og aktivitetene som finner sted i dem viktige. Den pedagogiske dokumentasjonen er også uløselig knyttet til rom og materialer. Rom, materialer og pedagogisk dokumentasjon danner til sammen barnehagens lærings-miljø.

"Der framtiden skapes" er barnehagens visjon, og våre kjerneverdier er lekende, lærende, raus og innovativ. I 2015 er fellesskap og språk og språkmiljø satsningsområder i Slagen barnehage.

Skoler og barnehager som befares

Barkåker barnehage, virksomhet Vestre Tønsberg barnehager

Barkåker er en kommunal barnehage som ligger i Tønsberg. Barnehagen åpnet i september 2007 og har 110 plasser.

Barnehagen består av et gammelt og et nytt bygg som er bygd sammen til en helhet. Den gamle barnehagen (som ble bygget på 80-tallet) ble renovert da den nye delen ble bygd. I den eldste delen er det plass til ca 35 barn under 3 år. I den nye delen er det ca 70 barn over 3 år som har plass. Barna er organisert i aldersdelte grupper.

Administrasjonsdelen med arbeidsrom, personalrom, grupperom og kontor er plassert i annen etasje i den nye delen.

Rommene i barnehagen kalles for funksjonsrom, f.eks ateliér, mediatek, byggerom, formingsrom, dramarom. Hvert rom skal tydelig gi uttrykk for hvilken aktivitet som skal foregå i rommet. Rommene skal "invitere inn". Nesten alle rom har vindu inn til rommet fra

gangen slik at barna får en oversikt over det som foregår i rommet. Vi har fleksible rom som kan endre innhold for å imøtekomme barnas interesser. Det er ulike rom for store og små barn.

Selv om barna er organisert i aldersdelte grupper, har de ikke fast tilhold i et fast rom. Alle rommene er tilgjengelig for alle barna. Men det skal alltid være en ansatt tilstede i rommet som også er delaktig i aktiviteten.

Barkåker barnehage har prosjektarbeid som sin arbeidsmetode. Vi har fokus på at prosjektene som drives har utgangspunkt i barnas interesser og vi arbeider med at prosjektet skal være synlig i alle rom.

"Sammen er vi best i Tønsberg Vest – trygghet og glede i et lærerikt fellesskap!" er barnehagens visjon. Denne visjonen er felles for alle barnehagene i virksomheten. Våre satsningsområder er språk og språkmiljø og bærekraftig utvikling.

Skoler og barnehager som befares

Teie skole (Nøtterøy)

Teie skole er Nøtterøys største barneskole med ca. 440 elever fordelt på 18 klasser. Skolen stod ferdig til skoleåret 2012/13, og fremstår som en skole bygget for fremtiden. Den er bygget med tanke på fleksibilitet, læringsmiljø og nye krav til pedagogikk.

Skolen er delt inn i et A-bygg og B-bygg som henger sammen. Hvert trinn er tiltenkt hver sin base bestående av 2 klasserom, diverse grupperom og et større fellesrom. Elevinngangene er desentralisert for de laveste trinnene med egne garderobes. A-bygget inneholder blant annet fellesareal som aula, realfagsrom, musikkrom og formingsavdeling. I tillegg kan du finne lærernes arbeidsrom, administrasjonen og personalrommet i A-byggets 2. etg. Nøtterøyhallen er skolens gymsal.

Skolens skolefritidsordning (SFO) gir i dag et tilbud til ca. 200 barn.

Skolen ligger i naturskjønne omgivelser og har et spennende og variert uteområde for elevene. Nyåpnet klatrepark mai 2015.

Skolens administrasjon består av rektor, 2 inspektører, SFO-leder og skolesekretær. Skolens øvrige personale består av 35 pedagoger og 15 assistenter. I tillegg kommer morsmålslærere, helsesøster, vaktmester og renholdspersonale.

Sandeåsen skole (Tønsberg)

Det ble vedtatt å bygge en ny Sandeåsen barneskole som erstatning for eksisterende i 2006. Den gamle barneskolen skulle ombygges til barnehage.

Skolen sto ferdig i juni 2010 og har plass til 420 elever. Det er et forholdsvis kompakt bygg med trinnbaser, spesialrom og personalarealer lagt rundt et sentralt åpent sentralrom. Underetasjen inneholder gymsal med garderobes, musikkrom som scene ut mot gymsalen, skolekjøkken og kunst og håndverk. Første etasje inneholder vestibyle, SFO, bibliotek, administrasjon og basetrinn 1.-3.trinn. Andre etasje inneholder trinnbase 4 – 7, forskerrom, datarom, bibliotek og personalavdeling med teamarbeidsrom. 3. etasje er ventilasjonsrom. Det er totalt ca 4850m².

Trinnbasene har egne innganger med garderobes og består av et sentralrom på ca. 70m², to undervisningsrom på ca. 60m² og 30m³ og to grupperom på ca. 10m². Trinn 2+3 og 4+5 og 6+7 kan slås sammen ved hjelp av elementvegger.

I august 2011 startet ombygging av den gamle skolen til barnehage. Den sto ferdig i juni 2011, er på ca. 1660m² og har plass til 200 barn.

Skoler og barnehager som befares

Teigar ungdomsskole (Nøtterøy)

Elever og ansatte flyttet inn i nye lokaler for snart 5 år siden, men skolen er 50 år gammel.

Om lag 400 elever og 65 ansatte har sitt daglige virke her.

Skolen ble bygget som en baseskole, og man bruker begrepet avdelinger. Skolen er organisert i fire avdelinger, en for hvert trinn og en avdeling for elever med vedvarende hjelpebehov.

Hver avdeling ledes av en inspektør.

Skolens visjon er: **Felles ansvar for trivsel og læring.**

Det er et stort fokus på et godt skole- og læringsmiljø. Skolen deltok i prosjektet helsefremmende skole og barnehage og har videreført intensjonene i dette prosjektet.

På Teigar skal elevene:

- Bli sett og verdsatt.
- Opplive mestring
- Være inkludert i det sosiale fellesskapet.

Færder videregående skole

Skolen ble tatt i bruk til skolestart høst 2014, og er en samlokalisering av tidligere Færder vgs avd. Teie og avd. Korten.

Skolen er beliggende helt nede ved kanalen som er innseilingen til Tønsberg, og har et areal på ca. 14 000 m² i 4 etasjer. I tillegg er det bygget et idrettsbygg. Skolen er dimensjonert for 760 elever og har ca 150 ansatte. Skolen tilbyr utdanningsprogrammene; Studiespesialisering med Formgivingsfag, Bygg og anlegg, Design og håndverk, Elektrofag, og Teknikk og industriell produksjon. I tillegg tilbyr skolen Påbygg 3 og Påbygg 4, samt TAF modell innenfor BA, EL og TP

Bygget består av tre sammenhengende bygg med en gjennomgående hangar. Hovedinngangen er i hangaren og fører rett inn i skolens kantine og fellesareal.

Skolens visjon er «Yrker for fremtiden».

Skoler og barnehager som befares

Ringshaug ungdomsskole (Tønsberg)

Ringshaug ungdomsskole ble bygget på midten av 1970-tallet for å være en 3-parallell ungdomsskole. Den besto av to rektangulære volumer knyttet sammen med et lite mellombygg. Det ene volumet inneholdt svømmehall og gymsal og det andre var elevarealer, med spesialrom i underetasjen og klasserom og mediatek i 1. etasje. Mellombygget var gymgarderober i underetasjen og personalavdeling i 1. etg.

I 2009 ble det vedtatt at skolen skulle utvides for å ta i mot 360 elever, altså tilsvarende en 4-parallell ungdomsskole. De to rektangulære volumene er beholdt, men totalrehabilitert både utvendig og innvendig, med alle tekniske anlegg. Mellombygget er revet, og erstattet med et markant inngangparti og bibliotek. Det er nå sentrum i skolen. Det er bygget til en ny personalavdeling inntil gymsalen. Totalt areal er ca. 5000m². Dette inkluderer ikke svømmehallen med garderober. Skolen sto ferdig i mai 2013.

Første etasje i hovedvolumet har en elevbase for hvert trinn. De har egne innganger, garderober, og to undervisningsrom på ca 100m², ett på ca 60 m² og to grupperom på ca 20m². I tillegg er det auditorier og datarom i midten.

Underetasjen har spesialrom som mat&helse, kunst & handverk, Natur& miljø, musikkavdeling og datarom.

Hele uteanlegget er oppgradert vesentlig.

Det er etablert et flisfyringsanlegg som forsyner ungdomsskole og barneskolen på andre siden av veien med varme.

Praktisk informasjon

Deltageravgift:

1) **Hele konferansen**kr. 5 200,-
Pris pr. person i enkeltrom. (inkl. 1 overnatting, frokost, lunsj, festmiddag, konferanseavgift)
Deltageravgiften deles opp ved at 2210,- betales hotellet ved utsjekking. Kr. 2990,- faktureres i ettertid.

Ekstra overnatting fra mandag til tirsdagkr. 1 030,-
Pris pr. person i enkeltrom. (inkl. ekstra overnatting m. frokost, middag mandag kveld)
Kostnad for ekstra overnatting betales hotellet ved utsjekking.

For deltagere som bor i dobbeltrom, reduseres hotellprisen med kr. 250,- pr. person.

2) **Hele konferansen** (uten festmiddag og overnatting)kr. 3 950,-
Eventuelt tillegg for festmiddag; kr. 600,-

3) **Dagpakke**kr. 2 300,-
Gjelder for deltagelse en av konferansedagene. Inkl. konferanse, lunsj, pausemat og – drikke.
Eventuelt tillegg for festmiddag; kr. 600,-

NB! Eventuell benyttelse av rekvisisjon fra arbeidsgiver avtales med hotellet på forhånd.
Telefon 333 59 762 / +47 90 20 30 01
Epost: Anita.Nordby@choice.no

Spørsmål om påmelding eller andre praktiske forhold kan rettes til Norconsult v/Harald Høgh mob: 45 40 45 26 eller e-post harald.hogh@norconsult.com

Bestilte rom som ikke blir benyttet og/eller betalt, blir fakturert i ettertid.

Vennligst gi opplysninger i påmeldingen om eventuelle særskilte behov (allergi, teleslynge etc.).

Betingelser:

Påmeldingen er bindende. Alle endringer eller avbestillinger må rettes til harald.hogh@norconsult.com.

Avbestilling etter påmeldingsfristens utløp faktureres med 50 % av deltageravgiften. Avbestilling senere enn fem virkedager før start, eller uteblivelse, belastes med full pris.

Betaling av deltageravgift:

Faktura sendes ut til oppgitt adresse.

**Elektronisk
påmelding finner du her:**

<http://norconsultkurs.com/udir-2015>

**PÅMELDINGSFRIST:
mandag 7. september**

Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no
Utgitt september 2014

www.skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no